2026/1690

10.9.2026 г.

РЕЗОЛЮЦИЯ (ЕС) 2026/1690 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

от 29 април 2026 година

съдържаща забележките, които са неразделна част от решенията за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместните предприятия на Европейския съюз за финансовата 2024 година

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“ за финансовата 2024 година,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ за финансовата 2024 година,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Чист водород“ за финансовата 2024 година,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Европейски железопътен транспорт“ за финансовата 2024 година,

— като взе предвид своето решение относно освобождаването от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността за финансовата 2024 година,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии за финансовата 2024 година,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия за финансовата 2024 година,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ за финансовата 2024 година,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ за финансовата 2024 година,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Интегрални схеми“ за финансовата 2024 година,

— като взе предвид своето решение за освобождаването от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Изследване на УВД в единното европейско небе 3“ за финансовата 2024 година,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ за финансовата 2024 година,

— като взе предвид член 102 и приложение V към своя Правилник за дейността,

— като взе предвид становището на комисията по транспорт и туризъм,

— като взе предвид Регламент (ЕС) № 833/2014 на Съвета от 31 юли 2014 г. относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна ([1]), Решение 2014/512/ОВППС на Съвета от 31 юли 2014 г. относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна ([2]), и последващите пакети от санкции, приети от Съвета срещу Русия в отговор на военната ѝ агресия срещу Украйна,

— като взе предвид доклада на комисията по бюджетен контрол (A10-0046/2026),

([1]) ОВ L 229, 31.7.2014 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/833/oj.
([2]) ОВ L 229, 31.7.2014 г., стр. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2014/512/oj.

А. като има предвид, че съвместното предприятие „Изследване на УВД в единното европейско небе 3“, съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“, съвместното предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“, съвместното предприятие „Чист водород“, съвместното предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“, съвместното предприятие „Европейски железопътен транспорт“, съвместното предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ и съвместното предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ бяха създадени с Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета ([3]), като последният се нарича „Единен основен акт“ (SBA);

Б. като има предвид, че съвместното предприятие „Ключови цифрови технологии“ беше създадено с Регламент (ЕС) 2021/2085; като има предвид, че през юли 2023 г. съвместното предприятие „Ключови цифрови технологии“ беше преобразувано в съвместното предприятие „Интегрални схеми“ по силата на Регламент (ЕС) 2023/1782 на Съвета ([4]);

В. като има предвид, че Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия беше създадено през април 2007 г. с Решение 2007/198/Евратом на Съвета ([5]);

Г. като има предвид, че Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии беше създадено с Регламент (ЕС) 2021/1173 на Съвета ([6]);

Д. като има предвид, че Европейският център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността беше създаден с Регламент (ЕС) 2021/887 на Европейския парламент и на Съвета ([7]);

Е. като има предвид, че съвместното предприятие „Изследване на УВД в единното европейско небе 3“ е публично-частно партньорство за разработване на модернизирано управление на въздушното движение (УВД) в Европа и за ускоряване на прилагането на инициативата за цифрово европейско небе чрез научни изследвания и иновации;

Ж. като има предвид, че съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“ е публично-частно партньорство, насочено към научни изследвания и иновации за трансформация на въздухоплаването с цел постигане на устойчиво и неутрално по отношение на климата бъдеще;

З. като има предвид, че съвместното предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ е публично-частно партньорство, насочено към интердисциплинарни, устойчиви и ориентирани към пациентите научни изследвания и иновации в областта на здравеопазването;

И. като има предвид, че съвместното предприятие „Чист водород“ е публично-частно партньорство в областта на научните изследвания и иновациите във връзка с технологиите за водород и горивни клетки;

Й. като има предвид, че съвместното предприятие „Интегрални схеми“ е публично-частно партньорство, което насърчава разработването на иновативни полупроводникови технологии от следващо поколение и укрепва европейския капацитет за производство на интегрални схеми в рамките на инициативата „Интегрални схеми за Европа“;

К. като има предвид, че съвместното предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ е публично-частно партньорство, насочено към научни изследвания и иновации за изграждане на устойчив и конкурентен сектор на кръговата биотехнологична промишленост;

Л. като има предвид, че съвместното предприятие „Европейски железопътен транспорт“ е публично-частно партньорство за изследвания и иновации в железопътния сектор;

М. като има предвид, че Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии е публично-частно партньорство, което дава възможност за обединяване на ресурси за разработването и внедряването на високопроизводителни изчислителни технологии в Европа;

Н. като има предвид, че съвместното предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ е публично-частно партньорство, чиято цел е да улесни и развие водещи позиции на промишлеността в Европа в областта на 5G и 6G мрежите и услугите;

([3]) Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета от 19 ноември 2021 г. за създаване на съвместните предприятия в рамките на програмата „Хоризонт Европа“ и за отмяна на регламенти (ЕО) № 219/2007, (ЕС) № 557/2014, (ЕС) № 558/2014, (ЕС) № 559/2014, (ЕС) № 560/2014, (ЕС) № 561/2014 и (ЕС) № 642/2014 (ОВ L 427, 30.11.2021 г., стр. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2085/oj).

([4]) Регламент (ЕС) 2023/1782 на Съвета от 25 юли 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2021/2085 за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“ по отношение на съвместното предприятие „Интегрални схеми“ (ОВ L 229, 18.9.2023 г., стр. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1782/oj).

([5]) Решение 2007/198/Евратом на Съвета от 27 март 2007 г. за създаване на Европейско съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия и за предоставяне на предимства на същото (ОВ L 90, 30.3.2007 г., стр. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2007/198/oj).

([6]) Регламент (ЕС) 2021/1173 на Съвета от 13 юли 2021 г. за създаване на Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии и за отмяна на Регламент (ЕС) 2018/1488 (ОВ L 256, 19.7.2021 г., стр. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1173/oj).

([7]) Регламент (ЕС) 2021/887 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 година за създаване на Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността и на мрежа от национални координационни центрове (ОВ L 202, 8.6.2021 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/887/oj).

О. като има предвид, че съвместното предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ е публично-частно партньорство, насочено към намаляване на социално-икономическата тежест на инфекциозните заболявания в Африка на юг от Сахара благодарение на нови и подобрени здравни технологични приложения, както и към подобряване на готовността и реакцията при инфекциозни заболявания за глобални цели;

П. като има предвид, че Европейският център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността беше създаден, за да работи заедно с мрежата от национални координационни центрове в подкрепа на иновациите и промишлената политика в областта на киберсигурността;

Р. като има предвид, че целта на Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия е да се осигури приносът на Съюза към международния проект за термоядрена енергия „ITER“, да се приложи Споразумението за широкообхватен подход между Евратом и Япония, както и да се подготви изграждането на демонстрационен реактор за ядрен синтез и на свързаните с него съоръжения;

С. като има предвид, че Европейският съюз прие безпрецедентно голям брой пакети от санкции, свързани с агресивната война на Русия срещу Украйна, които имат за цел да се подкопае икономическата, финансовата и военната способност на Русия да поддържа военните усилия и по този начин окончателно да се прекрати агресивната война, да се защитят териториалната цялост на Украйна и безопасността на нейното население, както и да се гарантира зачитането на принципите на международното право и Устава на Организацията на обединените нации; като има предвид, че Европейският съюз прие редица мерки за пълно прекратяване на зависимостта на Съюза от руската енергия, включително в сектора на ядрената енергия;

Т. като има предвид, че Европейската сметна палата („Палатата“) обяви въвеждането на преразгледан одитен подход за съвместните предприятия, считано от финансовата 2025 година;

Общи положения

1. приветства ролята на съвместните предприятия за подкрепа на научните изследвания и иновациите в областта на транспорта, енергетиката, здравеопазването, кръговата биотехнологична промишленост, ключовите електронни компоненти, изкуствения интелект и суперкомпютрите, киберсигурността и мрежовите системи; настоятелно призовава съвместните предприятия да улеснят превръщането на научните знания в готови за пазара иновации и да въведат механизми, които да гарантират, че техните дейности допринасят за повишаване на глобалната стратегическа автономност, конкурентоспособността, сигурността, включително и киберсигурността, екологичната устойчивост и климатичните цели на Европа с цел защита на научните изследвания, данните и инфраструктурата от критично значение; призовава съвместните предприятия да насърчават редовното обучение в областта на киберсигурността с цел укрепване на устойчивостта срещу киберзаплахи;

2. припомня, че според Палатата съгласно настоящата многогодишна финансова рамка (МФР) се очаква съвместните предприятия за научни изследвания и иновации да управляват значителен бюджет в размер на 17,2 милиарда евро от паричната вноска на Съюза и да привлекат 21,3 милиарда евро вноски от други членове; подчертава, че съгласно настоящата МФР се очаква Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия да управлява бюджет от 5,6 милиарда евро ([8]);

3. подчертава, че в контекста на следващата МФР за периода 2028—2034 г. съвместните предприятия ще продължат да бъдат от основно значение за подпомагането на стратегическата автономност, устойчивостта, сигурността и конкурентоспособността на Съюза; поради това призовава Комисията и бюджетния орган да гарантират, че съвместните предприятия разполагат с достатъчно, стабилно и дългосрочно финансиране в рамките на бъдещата МФР, съизмеримо с техните разширяващи се отговорности и ролята им на ключови двигатели за иновации в някои стратегически сектори, като например енергетиката, цифровите технологии, полупроводниците, чистата енергия, здравеопазването и свързаните с отбраната научни изследвания;

4. отбелязва, че съвместните предприятия се базират на публично-частни партньорства, които насочват инвестициите и привличат публични и частни средства за подкрепа на общи цели; във връзка с това припомня, че вноските на членовете от частния сектор трябва да отговарят на установените цели, за да могат съответните партньорства да продължат да бъдат взаимноизгодни; посочва, че поради недостатъчните вноски на членовете от частния сектор някои съвместни предприятия са изправени пред финансови затруднения при постигането на своите цели; призовава съвместните предприятия и Комисията да избягват прекомерна зависимост от непаричните вноски за допълнителни дейности, като средство за постигане на целите, и за да се гарантира тяхното подходящо, прозрачно и пропорционално използване, като се има предвид, че тези дейности са извън работните програми и бюджетите на съвместните предприятия и не се одитират от Сметната палата; следователно призовава настоятелно за по-голяма прозрачност и контрол от страна на Комисията във връзка с методологиите за докладване и валидиране на непаричните вноски за допълнителни дейности, както и за приоритизиране на вноските, свързани с дейностите, които се финансират от съвместните предприятия и се възлагат на конкурентен принцип;

([8]) https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/iter_en.

5. признава важната роля на съвместните предприятия за напредъка по отношение на стратегическата автономност, подготвеност и устойчивост на Съюза в бързо променящия се глобален геополитически контекст, белязан от сложни и променящи се предизвикателства; приветства приноса на съвместните предприятия за технологичните иновации, цифровата автономност и киберсигурността, устойчивите транспортни решения, енергийната независимост, кръговата икономика и общественото здраве;

6. призовава всички съвместни предприятия да проявяват максимална бдителност в сътрудничеството си с международните партньори, при пълно зачитане на действащия режим на ограничителни мерки на Съюза и целта за защита на стратегическата автономност на Европа;

7. признава значителния принос на съвместните предприятия за напредъка на научните изследвания, иновациите и технологичното развитие в сектори като въздухоплаването, железопътния транспорт и управлението на въздушното движение; потвърждава съществената им роля за подкрепа на приоритетните цели на Съюза за стратегическа автономност, устойчивост, цифрова трансформация, сигурност и конкурентоспособност;

8. признава, че съвместните предприятия на Европейския съюз представляват ключов инструмент за укрепване на капацитета на Съюза за научни изследвания и иновации чрез насърчаването на широкомащабни публично-частни партньорства в стратегически промишлени области; признава, че чрез способността си да обединяват ресурси, да координират трансграничното сътрудничество и да изграждат липсващата връзка между научните изследвания и внедряването на пазара съвместните предприятия спомагат за ускоряването на технологичния напредък, който отделните участници не биха могли да постигнат самостоятелно; отново подчертава, че е важно да се гарантира прозрачност, отчетност и ефективно управление на публичните ресурси от страна на съвместните предприятия;

9. признава, че като мобилизират промишлеността, академичните среди, малките и средните предприятия (МСП) и публичните органи около споделени цели, съвместните предприятия гарантират ефективното използване на средствата на Съюза, насърчават водещата роля на Европа в стратегическите ключови технологии, подкрепят основаните на ценности иновации и стратегическата автономност на Съюза и допринасят пряко за устойчивия икономически растеж и качествената заетост в целия Съюз;

10. настоятелно призовава съвместните предприятия да засилят институционалните си комуникационни дейности, с цел да гарантират широка обществена осведоменост за техния принос към целите на Съюза и за необходимостта и добавената стойност на институционализираните партньорства, в които участват частни субекти, и да направят това по ясен и образователен начин;

11. приветства годишния доклад на Палатата относно съвместните предприятия на Европейския съюз за финансовата 2024 година (доклада на Палатата), който съдържа специална декларация за достоверност за всяко от съвместните предприятия по отношение на техните годишни отчети и свързаните с тях операции; подчертава, че мисията на Палатата е от решаващо значение за доброто изпълнение на бюджета на Съюза и за надзора на бюджета; призовава за продължаването на тази добра практика; приветства доброто сътрудничество на съвместните предприятия с Палатата по време на изготвянето на доклада на Палатата и отбелязва обясненията, предоставени по някои от забележките и акцентите по същество в отговорите, дадени от съвместните предприятия;

12. отбелязва съобщението на Палатата от 1 октомври 2025 г. относно въвеждането на преразгледан одитен подход за съвместните предприятия, считано от финансовата 2025 година; отбелязва, че тази промяна е предизвикана, наред с другото, от ограничения капацитет на персонала и от прекратяването на одитите на съвместните предприятия по линия на „Хоризонт Европа“ от страна на Службата за вътрешен одит на Комисията, която преди това е одитирала съвместните предприятия, като това ограничава наличието на допълнителна одитна увереност; отбелязва освен това, че новият подход предвижда подходящ размер на одитната извадка, консолидиране на одитната дейност във всички съвместни предприятия и изготвяне на две отделни декларации за достоверност, подкрепени от допълнителни тематични и специални доклади; призовава Палатата да гарантира, че преразгледаната методология се прилага своевременно и че продължава да отговаря на най-високите стандарти за качество, надеждност и достоверност на одита за защитата на финансовите интереси на Съюза;

13. приветства факта, че на 24 септември 2024 г. Европейският център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността придоби финансова самостоятелност; следователно отбелязва, че за финансовата 2024 година Палатата е извършила одит на това съвместно предприятие за първи път, в допълнение към другите единадесет съвместни предприятия;

14. подчертава, че е осведомен за това, че през финансовата 2024 година няколко съвместни предприятия са били или са могли да бъдат засегнати в значителна степен от важни събития, за които е имало вероятност да повлияят на техните резултати; отбелязва по-специално, че:

   а) дейностите на някои съвместни предприятия са продължили да бъдат сериозно засегнати от агресивната война на Русия срещу Украйна; тези въздействия са особено очевидни в смущенията на веригите за доставки, забавянията в изпълнението на проектите и увеличаването на оперативните разходи;

б) Съединените американски щати отмениха много голяма част от програмите, управлявани от Агенцията на САЩ за международно развитие, включително програми в областта на международното здравеопазване, което може да доведе до намаляване на възможностите за съфинансиране и партньорство за двете съвместни предприятия на Европейския съюз, работещи в тази област (съвместното предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ и съвместното предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“), както и до рискове за веригата на доставки и изпълнението и до увеличаване на финансовия натиск и несигурността за Съюза; посочва обаче, че моментът, в който бе извършена тази отмяна, би могъл също така да представлява стратегическа възможност за Съюза да засили ролята си в областта на международното здравеопазване, да повиши устойчивостта и да утвърди водещата си роля;

в) Регламентът на Съюза относно изкуствения интелект ([9]), с който се създава обща правна рамка за високорисковите системи с изкуствен интелект и задължения за прозрачност, влезе в сила на 1 август 2024 г.; много съвместни предприятия, особено тези, които участват в партньорства в областта на цифровите технологии, иновациите и изкуствения интелект, ще трябва да се адаптират към тази рамка, което може да доведе до повишени изисквания за съответствие, регулаторна оценка на риска и корекции в обхвата на проектите, поканите за представяне на предложения и отговорностите на различните участници при изпълнението на проектите;

15. припомня, че съвместните предприятия трябва да извършват дейността си в съответствие с доброто финансово управление, като по този начин допринасят ефективно за целите на политиката на Съюза, както и за доброто изпълнение на бюджета на Съюза; въпреки това изразява загриженост относно някои елементи, които се появиха в констатациите на Палатата, представени в настоящата резолюция;

Годишни отчети

16. отбелязва, че в доклада на Сметната палата се констатира, че годишните отчети на дванадесетте съвместни предприятия за финансовата 2024 година дават вярна представа във всички съществени аспекти за тяхното финансово състояние към 31 декември 2024 г., както и за резултатите от тяхната дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на техните финансови регламенти и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията; отбелязва в допълнение, че поради това Палатата е изразила одитни становища без резерви относно надеждността на годишните отчети на съвместните предприятия;

17. отбелязва, че в доклада на Палатата се констатира, че операциите, свързани с годишните отчети, са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти; отбелязва в допълнение, че поради това Палатата е изразила одитни становища без резерви относно законосъобразността и редовността както на приходите, така и на свързаните с отчетите плащания на съвместните предприятия;

18. отбелязва, че в годишните отчети на Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността за 2024 г. липсва изчерпателна информация за кумулативния размер на вноските, направени от членовете преди придобиването на самостоятелност; в годишните отчети за 2024 г. не се оповестяват вноските за програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“, нито се прави сравнение на общите вноски с годишните цели, определени за всяка програма; присъединява се към препоръката на Палатата, че Европейският център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността следва да събира систематично данни, да извършва мониторинг и да докладва относно доброволните парични и непарични вноски на държавите членки за съвместни действия и свързаните с тях административни разходи;

19. отбелязва, че рискът за законосъобразността и редовността на приходите беше счетен за нисък за всички съвместни предприятия;

Бюджетно и финансово управление

20. отбелязва, че през 2024 г. общият наличен бюджет за плащанията за дванадесетте съвместни предприятия, одитирани от Палатата, възлиза на 3,2 милиарда евро; отбелязва, че според Палатата общият наличен бюджет за плащанията включва неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместните предприятия са вписали отново в бюджета за текущата година, както и целевите приходи и преразпределенията за следващата година; отбелязва по-конкретно, че:

а) общият наличен бюджет за 2024 г. за съвместното предприятие „Изследване на УВД в единното европейско небе 3“ възлиза на 112,7 милиона евро бюджетни кредити за поети задължения, спрямо 111,2 милиона евро през 2023 г., и 110,6 милиона евро бюджетни кредити за плащания, в сравнение с 241,5 милиона евро през 2023 г.; разбира, че според доклада относно бюджетното и финансовото управление на съвместното

([9]) Регламент (ЕС) 2024/1689 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект и за изменение на регламенти (ЕО) № 300/2008, (ЕС) № 167/2013, (ЕС) № 168/2013, (ЕС) 2018/858, (ЕС) 2018/1139 и (ЕС) 2019/2144 и директиви 2014/90/ЕС, (ЕС) 2016/797 и (ЕС) 2020/1828 (Акт за изкуствения интелект) (ОВ L, 2024/1689, 12.7.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

предприятие „Изследване на УВД в единното европейско небе 3“ общата степен на изпълнение на бюджета за финансовата 2024 година е достигнала 42 % за бюджетните кредити за поети задължения и 36 % за бюджетните кредити за плащания; отбелязва, че тези ниски степени са били предвидени от съвместното предприятие и са произтичали главно от оперативните разходи; отново изразява своята загриженост от миналата година относно ниската степен на изпълнение на бюджетните кредити за плащания, предназначени за инфраструктура и оперативни разходи, която е спаднала още повече до 45 % през 2024 г., в сравнение с 55 % през 2023 г.; отбелязва освен това, че през 2024 г. 3,1 милиона евро неизползвани бюджетни кредити за плащания за административни разходи са били пренесени в бюджета за 2025 г.; освен това 11,3 милиона евро неизползвани бюджетни кредити за плащания за административни разходи са заделени в резерв за планирани бъдещи административни разходи; присъединява се към препоръката на Палатата, че при планирането на своя бюджет за плащания на административни разходи за 2027 г. съвместното предприятие „Изследване на УВД в единното европейско небе 3“ следва да обърне особено внимание на неизползваните бюджетни кредити за административни разходи, които вече е натрупало до края на 2024 г.;

б) общият наличен бюджет за 2024 г. за съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“ възлиза на 172,0 милиона евро бюджетни кредити за поети задължения, в сравнение с 269 милиона евро през 2023 г., и 302,6 милиона евро бюджетни кредити за плащания, в сравнение с 486 милиона евро през 2023 г.; освен това разбира, че според доклада относно бюджетното и финансовото управление на съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“ общата степен на изпълнение на бюджета за финансовата 2024 година е достигнала 99,9 % за бюджетните кредити за поети задължения и 84,4 % за бюджетните кредити за плащания (с изключение на неизползваните бюджетни кредити); отбелязва, че по-ниският процент на изпълнение на плащанията от 84,4 % се дължи най-вече на извършените услуги, които все още не са фактурирани, и на концентрирането на плащанията за дейности в началото на 2025 г.; признава като цяло добрия темп на изпълнение на бюджета; все пак подчертава ниската степен на изпълнение на бюджетните кредити за плащания, предназначени за инфраструктура и оперативни разходи, и на бюджета за плащания по програма „Хоризонт Европа“, като през 2024 г. тази степен достигна съответно едва 67 % и 52 %; отбелязва, че съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“ изпробва новата бюджетна, счетоводна и финансова система (SUMMA) на Комисията, която все още не функционира пълноценно; във връзка с това призовава съвместното предприятие да гарантира надеждността на данните чрез подходяща ръчна обработка и допълнителни проверки, когато това е необходимо;

в) общият наличен бюджет за 2024 г. за съвместното предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ възлиза на 269,8 милиона евро бюджетни кредити за поети задължения, в сравнение с 223,2 милиона евро през 2023 г., и 205,7 милиона евро бюджетни кредити за плащания, спрямо 225,9 милиона евро през 2023 г.; разбира, че според доклада относно бюджетното и финансовото управление на съвместното предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ общата степен на изпълнение на бюджета за финансовата 2024 година е достигнала 65,6 % за бюджетните кредити за поети задължения и 94,6 % за бюджетните кредити за плащания; подчертава ниската степен на изпълнение на бюджетните кредити за поети задължения и за плащания, предназначени за оперативни разходи, която е достигнала 64,5 %; отбелязва обяснението на съвместното предприятие и по принцип го призовава да гарантира стабилен темп на изпълнение за всеки раздел от неговия бюджет;

г) общият наличен бюджет за 2024 г. за съвместното предприятие „Чист водород“ възлиза на 215,1 милиона евро бюджетни кредити за поети задължения, в сравнение с 268,9 милиона евро през 2023 г., и 150,7 милиона евро бюджетни кредити за плащания, в сравнение с 327,8 милиона евро през 2023 г.; освен това разбира, че според доклада относно бюджетното и финансовото управление на съвместното предприятие „Чист водород“ общата степен на изпълнение на бюджета за финансовата 2024 година е достигнала 98 % за бюджетните кредити за поети задължения и 84,3 % за бюджетните кредити за плащания, което показва, че няма сериозни проблеми, свързани с темпа на изпълнение на бюджета; въпреки това подчертава ниската степен на изпълнение на бюджетните кредити за плащания, предназначени за инфраструктура и оперативни разходи, която е достигнала 58,2 %; отбелязва обясненията на съвместното предприятие; подкрепя препоръката на Палатата, че при планирането на своя бюджет за плащания на административни разходи за 2027 г. съвместното предприятие „Чист водород“ следва да обърне особено внимание на неизползваните бюджетни кредити за административни разходи, които вече е натрупало до края на 2024 г.

д) общият наличен бюджет за 2024 г. за съвместното предприятие „Интегрални схеми“ възлиза на 1 062,8 милиона евро бюджетни кредити за поети задължения, в сравнение с 835,7 милиона евро през 2023 г., и 724,4 милиона евро бюджетни кредити за плащания, в сравнение с 518,4 милиона евро през 2023 г.; освен това разбира, че според доклада относно бюджетното и финансовото управление на съвместното предприятие „Интегрални схеми“ общата степен на изпълнение на бюджета за финансовата 2024 година е достигнала 99 % за бюджетните кредити за поети задължения и 67 % за бюджетните кредити за плащания, което показва, че продължават да съществуват някои проблеми, и по-специално ниската степен на изпълнение на бюджетните кредити за плащания, предназначени за оперативни разходи, която е достигнала 67 %, като тя е особено ниска за плащанията по програма „Цифрова Европа“, в размер на 6 %; отбелязва обяснението на съвместното предприятие, но изразява дълбоко съжаление относно трайно ниската степен на изпълнение и по принцип призовава съвместното предприятие да гарантира стабилен темп на изпълнение за всеки раздел от неговия бюджет;

е) общият наличен бюджет за 2024 г. за съвместното предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ възлиза на 222,9 милиона евро бюджетни кредити за поети задължения, в сравнение с 227,4 милиона евро през 2023 г., и 191,7 милиона евро бюджетни кредити за плащания, в сравнение със 137,4 милиона евро през 2023 г.; разбира, че според доклада относно бюджетното и финансовото управление на съвместното предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ общата степен на изпълнение на бюджета за финансовата 2024 година е достигнала 96 % за бюджетните кредити за поети задължения и 82 % за бюджетните кредити за плащания, което показва, че няма сериозни проблеми, свързани с темпа на изпълнение на бюджета;

ж) общият наличен бюджет за 2024 г. за съвместното предприятие „Европейски железопътен транспорт“ възлиза на 114,6 милиона евро бюджетни кредити за поети задължения, в сравнение със 102,6 милиона евро през 2023 г., и 120,8 милиона евро бюджетни кредити за плащания, в сравнение със 120,3 милиона евро през 2023 г.; разбира, че според доклада относно бюджетното и финансовото управление на съвместното предприятие „Европейски железопътен транспорт“ общата степен на изпълнение на бюджета за финансовата 2024 година е достигнала 70 % за бюджетните кредити за поети задължения и 64 % за бюджетните кредити за плащания; отбелязва, че процентът на изпълнение на действащия оперативен бюджет на EU-Rail за 2024 г. е достигнал 99,9 % за бюджетните кредити за поети задължения и 87,9 % за бюджетните кредити за плащания; въпреки това изразява загриженост за като цяло ниската степен на изпълнение; отбелязва обяснението на съвместното предприятие за тези ниски степени, свързани с необходимостта да се запази бюджет за финансирането на втората вълна от проекти във водещите области, чиито споразумения за отпускане на безвъзмездни средства ще бъдат подписани през 2026 г.; призовава съвместното предприятие да гарантира стабилен темп на изпълнение за всеки раздел от своя бюджет; във връзка с това подчертава, че е важно да се запази подкрепата за съвместното предприятие и да се гарантира правилното изпълнение на неговите дейности, с оглед на сравнителните предимства на железопътния транспорт във връзка с екологичните характеристики, земеползването, потреблението на енергия и безопасността;

з) общият наличен бюджет за 2024 г. за Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии възлиза на 307,1 милиона евро бюджетни кредити за поети задължения, в сравнение с 1 136 милиона евро през 2023 г., и 347,7 милиона евро бюджетни кредити за плащания, в сравнение с 1 058 милиона евро през 2023 г.; разбира, че според доклада относно бюджетното и финансовото управление на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии общата степен на изпълнение на бюджета за финансовата 2024 година е достигнала 72 % за бюджетните кредити за поети задължения и 59 % за бюджетните кредити за плащания, което показва, че все още има проблеми, свързани с темпа на изпълнение на бюджета; подчертава по-специално ниската степен на изпълнение на бюджетните кредити за плащания, предназначени за оперативни разходи, която е достигнала 59 %; отбелязва обяснението на съвместното предприятие; припомня в този контекст, че степента на изпълнение на плащанията на безвъзмездни средства по „Хоризонт Европа“ е намаляла до 27 % през 2024 г. (в сравнение с 36 % през 2023 г.), главно поради забавяния при приключването на предварителните технически и финансови проверки на докладите на бенефициентите; подчертава също така ниската степен на изпълнение на бюджетните кредити за плащания, предназначени за административни разходи, която е достигнала 61 %; отбелязва обяснението на съвместното предприятие, предоставено в писмените му отговори на доклада на Палатата; взема предвид допълнителната информация, представена от съвместното предприятие по време на изслушването му пред комисията по бюджетен контрол, и по принцип го призовава да гарантира стабилен темп на изпълнение за всеки раздел от неговия бюджет;

и) общият наличен бюджет за 2024 г. за съвместното предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ възлиза на 132,6 милиона евро бюджетни кредити за поети задължения, в сравнение със 134,7 милиона евро през 2023 г., и 132,8 милиона евро бюджетни кредити за плащания, в сравнение със 122,9 милиона евро през 2023 г.; освен това разбира, че според доклада относно бюджетното и финансовото управление на съвместното предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ общата степен на изпълнение на бюджета за финансовата 2024 година е достигнала 99 % за бюджетните кредити за поети задължения и 96 % за бюджетните кредити за плащания, което показва, че няма сериозни проблеми, свързани с темпа на изпълнение на бюджета; въпреки това отбелязва относително ниската степен на изпълнение на административния бюджет, и по-специално разходите за инфраструктура и оперативните разходи, които достигнаха 59 % от бюджетните кредити за поети задължения и 66 % от бюджетните кредити за плащания, и призовава съвместното предприятие да гарантира по-добро изпълнение на тази част от неговия административен бюджет;

й) общият наличен бюджет за 2024 г. за съвместното предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ възлиза на 224,6 милиона евро бюджетни кредити за поети задължения, в сравнение със 136,4 милиона евро през 2023 г., и 80,3 милиона евро бюджетни кредити за плащания, в сравнение с 2,2 милиона евро през 2023 г.; разбира, че според доклада относно бюджетното и финансовото управление на съвместното предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ общата степен на изпълнение на бюджета за финансовата 2024 година е достигнала 98 % за бюджетните кредити за поети задължения и 96 % за бюджетните кредити за плащания, което показва, че няма сериозни проблеми, свързани с темпа на изпълнение на бюджета; отбелязва обаче ниското равнище на бюджетните кредити за плащания за част от неговия административен бюджет, по-специално разходите за

инфраструктура и оперативните разходи, които достигнаха едва 37 % от бюджетните кредити за плащания; отбелязва обяснението на съвместното предприятие и го призовава, когато планира своя бюджет за административни плащания за 2027 г., да предприеме мерки за осигуряване на по-добро изпълнение на тази част от административния си бюджет, включително чрез проактивно отчитане на обема на неизползваните бюджетни кредити за административни разходи, които вече са натрупани до края на 2024 г.;

к) общият наличен бюджет за 2024 г. за съвместното предприятие „Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността“ възлиза на 313,3 милиона евро бюджетни кредити за поети задължения и 101,6 милиона евро бюджетни кредити за плащания; освен това разбира, че според доклада за бюджетното и финансовото управление за периода от 24 септември 2024 г., когато съвместното предприятие е постигнало финансова самостоятелност, до края на 2024 г., общата степен на изпълнение на бюджета му е достигнала 90,5 % за бюджетните кредити за поети задължения и 82 % за бюджетните кредити за плащания, което показва, че няма сериозни проблеми, свързани с темпа на изпълнение на бюджета; отбелязва обаче ниското равнище на бюджетните кредити за плащания за част от неговия административен бюджет, и по-специално раздела за сгради, информационни технологии и др., което достигна едва 27,1 % от бюджетните кредити за плащания; отбелязва обяснението на съвместното предприятие и го призовава да гарантира по-добро изпълнение на тази част от неговия административен бюджет;

л) общият наличен бюджет за 2024 г. за Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия възлиза на 811,8 милиона евро бюджетни кредити за поети задължения, в сравнение с 807 милиона евро през 2023 г., и 693,7 милиона евро бюджетни кредити за плащания, в сравнение с 631,5 милиона евро през 2023 г.; освен това разбира, че според доклада относно бюджетното и финансовото управление на Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия общата степен на изпълнение на бюджета за финансовата 2024 година е достигнала 92 % за бюджетните кредити за поети задължения и 93 % за бюджетните кредити за плащания, което показва, че вече няма сериозни проблеми, свързани с темпа на изпълнение на бюджета, в сравнение със степента на изпълнение от 73 % за бюджетните кредити за поети задължения през 2023 г.; отбелязва подобрение в степента на изпълнение на оперативните разходи, която достигна 92 % за бюджетните кредити за поети задължения и 93 % за бюджетните кредити за плащания, в сравнение с 2023 г., когато степента на изпълнение на бюджетните кредити за поети задължения, предназначени за оперативни разходи, беше 70 %;

21. подчертава необходимостта всички съвместни предприятия да подобрят своите рамки за вътрешен финансов контрол и прозрачност, за да се гарантира, че средствата се разпределят ефективно и в съответствие със стратегическите цели на Съюза;

22. споделя загрижеността на Палатата относно трайно ниската степен на усвояване на бюджетните кредити от някои съвместни предприятия при изпълнението на техните оперативни и административни бюджети; призовава съответните съвместни предприятия да ускорят приемането и ефективното прилагане на коригиращи мерки, в пълно съответствие с препоръките на Палатата, за да се предотврати повтарянето на тези установени проблеми; подчертава, че натрупването на неизползвани бюджетни кредити създава излишъци от парични средства, които не могат да се преразпределят за други дейности и програми на Съюза; счита, че непрекъснатото увеличение на излишъците от парични средства отразява слабости при реалистичното определяне на бюджета и капацитета за изпълнение на програмите; призовава Комисията да изисква годишен план за намаляване на излишъците на съвместните предприятия, които имат трайни излишъци на средства, включително измерими етапни цели и ясна връзка с факторите, допринасящи за забавеното изпълнение; изразява особена загриженост по отношение на следното:

а) факта, че излишъците от парични средства на съвместното предприятие „Интегрални схеми“ са се увеличили през 2024 г., достигайки 479 милиона евро в края на годината, спрямо 438 милиона евро в края на 2023 г.; отбелязва обяснението на съвместното предприятие; при все това отново призовава съвместното предприятие „Интегрални схеми“ да избягва повтаряне на подобни ситуации и приветства амбицията, обявена от съвместното предприятие, да коригира този проблем за 2025 г.;

б) факта, че излишъците от парични средства на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии също са се увеличили през 2024 г., достигайки 904,7 милиона евро в края на годината, спрямо 840,7 милиона евро в края на 2023 г.; отбелязва коригиращите мерки, чието изпълнение започна през 2024 г.; въпреки това отново призовава Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии да рационализира своите усилия, за да се избягва повтаряне на подобни ситуации;

23. приветства значителното намаляване на натрупания излишък от парични средства на съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“ – от 237 милиона евро в края на 2023 г. на 105 милиона евро в края на 2024 г., което представлява намаление с 56 %; отбелязва обяснението, че оставащият излишък е необходим, за да се гарантира покриване на нуждите от плащания за първите четири месеца на 2025 г.; счита това развитие за положителна стъпка към по-добро финансово планиране и изпълнение на бюджета; подчертава, че този подход би могъл да послужи като добър пример за други съвместни предприятия, изправени пред подобни предизвикателства;

24. споделя загрижеността на Палатата относно продължаващото забавяне на вноските на членовете на някои съвместни предприятия, особено с оглед на риска някои съвместни предприятия да не успеят да постигнат своите целеви нива за вноските; призовава съответните съвместни предприятия да продължат да прилагат мерки за предотвратяване на възникването на подобни ситуации в бъдеще; припомня, че постигането на целевите нива за вноските е отговорност и задължение на съответните съвместни предприятия и че неизпълнението на целевите нива за вноските противоречи на основополагащата идея за съвместните предприятия; изразява загриженост по-конкретно във връзка със следното:

    а) положението на съвместното предприятие „Изследване на УВД в единното европейско небе 3“, което постигна едва 70 % от целта за оперативната вноска на неговия член Евроконтрол, в резултат на което съвместното предприятие не разполага с планираните вноски, за да изпълни изцяло своята част от „Хоризонт 2020“; отбелязва, че вноските на Евроконтрол също бяха под целевото ниво на програма „Хоризонт Европа“ за 2024 г., достигайки едва 16 % от целта за 500 милиона евро; присъединява се към препоръката на Палатата, че съвместното предприятие „Изследване на УВД в единното европейско небе 3“ следва да си сътрудничи с Евроконтрол с цел увеличаване на неговите вноски и ежегодно проследяване на напредъка;

    б) положението на съвместното предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“, при което към края на 2024 г. равнището на паричните вноски от участващите партньори е било много ниско – 15,6 милиона евро, което представлява 4 % от целта за 400 милиона евро; отбелязва, че настоящият недостиг във връзка с вноските може да намали значително ефекта на лоста от дейностите на съвместното предприятие, което води до риск за постигането на неговите програмни цели; подкрепя препоръката на Палатата, че съвместното предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ следва да изготви всеобхватен план за действие за идентифициране и привличане на допълнителни участващи партньори от Европа и извън нея с цел подобряване на капацитета на предприятието за научни изследвания и иновации, осигуряване на допълнителни финансови вноски и гарантиране на постигането на неговите програмни цели;

    в) положението на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии, което не се е подобрило спрямо миналата година, като вноските на членовете от частния сектор по програмите „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ към края на 2024 г. са останали непроменени – 0,3 % от целта на МФР за периода 2021—2027 г. за 900 милиона евро; подчертава отново, че постигането на целевите нива за вноските следва да се счита за задължение на съвместното предприятие; отново отправя препоръката от предходната година, че Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии следва да работи в тясно сътрудничество с Комисията в процеса на извършване на повторна оценка на настоящата цел за вноските на членовете от частния сектор по програмите „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“, за да се гарантира нейната осъществимост; призовава Комисията да направи повторна оценка на настоящата цел и приветства усилията, полагани в тази насока;

Обществени поръчки и търгове

25. отбелязва, че в своя доклад за 2024 г. Палатата не е посочила конкретни проблеми, свързани с обществените поръчки и тръжните процедури; все пак подчертава значението на обществените поръчки като инструмент за постигане на напредък във връзка с целите на политиката, например стратегическата автономност, иновациите, екологичната и социалната програма, както и конкуренцията и правната сигурност; насърчава съвместните предприятия при възлагането на обществени поръчки да оптимизират включването на стратегически критерии за социална отговорност, устойчивост на жизнения цикъл, сигурност на доставките, солидна киберсигурност, издръжливост и капацитет за иновации; поздравява някои съвместни предприятия, които вече прилагат подобни практики (например Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия, което през 2024 г. включи изисквания за устойчивост в над 50 % от своите обществени поръчки);

26. приветства общите инициативи на съвместните предприятия в сферата на обществените поръчки и управлението на договори във връзка с някои елементи от общ интерес и за общо ползване, които насърчиха икономически ефективното използване на наличните им ресурси и подобриха техните възможности за водене на преговори;

27. призовава всички съвместни предприятия да засилят действията си за постигане на напредък в областта на равенството между половете на всички нива с оглед на интегрирането на баланса между половете във всички дейности, свързани с обществени поръчки, безвъзмездни средства и търгове, в съответствие с принципите на заслуги, високи постижения и равни възможности, като същевременно се гарантира, че постигнатите резултати се вземат надлежно предвид при решенията за подбор и финансиране;

28. настоятелно призовава всички съвместни предприятия да интегрират географския баланс във всички процедури за възлагане на обществени поръчки и отпускане на безвъзмездни средства, като същевременно се запазват конкуренцията, качеството и високите постижения, и да обосновават надлежно случаите, при които не е постигнато подходящо разпределение; призовава да се обърне специално внимание на държавите членки и регионите с по-ниски нива на доходите или ограничен капацитет за иновации, за да се подкрепят тези области и да се гарантира, че съвместните предприятия допринасят за намаляване на различията в развитието, като същевременно се гарантира, че технологичният и енергийният преход се извършват по справедлив и честен начин и се запазва регионалното сближаване; подчертава, че финансирането следва да продължи да осигурява ясна европейска добавена стойност, като се обръща специално внимание на МСП;

29. подчертава необходимостта от справедливо и равноправно географско разпределение на финансирането на съвместните предприятия, като се обръща специално внимание на регионите с по-малък капацитет за иновации, както и на МСП, а същевременно се запазва откритата конкуренция и се гарантира, че финансираните проекти осигуряват ясна европейска добавена стойност;

Благосъстояние на персонала, набиране на служители и баланс между половете

30. изразява загриженост относно актуалното състояние във връзка с попълването на персонала на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии, и по-специално бавния темп на набиране на служители, и призовава съвместното предприятие да рационализира своите процедури, за да гарантира бързо попълване на всички свободни работни места;

31. отбелязва усещането за неудовлетвореност сред служителите на Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия, както се вижда от неотдавнашно проучване сред служителите и последиците от него за благосъстоянието на персонала; подчертава, че служителите следва да могат да работят в среда, която е безопасна от физическа и психологическа гледна точка; освен това подчертава, че е важно да се запазят институционалните знания; във връзка с това отбелязва със съжаление, че съвместното предприятие продължава да разчита в голяма степен на външни доставчици на услуги; призовава съвместното предприятие да предприеме бързи мерки за решаване на тези въпроси;

32. отново призовава за последователна, прозрачна и справедлива политика за персонала във всички съвместни предприятия, с цел да се гарантират приобщаващи условия на труд, възможности за професионално развитие, баланс между професионалния и личния живот и подкрепа за психичното здраве; приветства използването на гъвкави схеми на работа и подчертава, че то следва да има за цел да гарантира организационна гъвкавост, отговаряща на нуждите на персонала на съвместните предприятия; настоятелно призовава за подобряване на способността за привличане на високоспециализирани таланти, като същевременно се гарантират достойни и стабилни условия на труд и се насърчава прозрачното вътрешно кариерно развитие;

33. приветства напредъка на съвместните предприятия за подобряване на качеството и достъпността на данните относно балансираното представителство на половете и географското разпределение на служителите и управленските структури; подчертава, че подобрените данни спомагат за увеличаване на отчетността и позволяват предприемането на по-целенасочени действия за насърчаване на многообразието, гарантиране на справедливо представителство на членовете и подкрепа за здравословна и продуктивна работна среда във всички съвместни предприятия;

34. призовава всички съвместни предприятия да насърчават балансираното представителство на половете на ръководни длъжности и на длъжности, свързани с вземането на решения, при пълно зачитане на основаните на компетентности процедури за подбор, и да проследяват напредъка по пропорционален и прозрачен начин; подчертава, че е важно да се преодолеят разликите в заплащането между жените и мъжете и да се насърчават равните възможности за напредване в кариерата; във връзка с това отбелязва положителното развитие в Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии, където 72,5 % от служителите са жени, а 27,5 % са мъже, и където разширеният ръководен екип е съставен от 40 % мъже и 60 % жени;

35. подчертава, че съвместните предприятия следва да гарантират, че финансираните проекти отговарят на приложимите социални и трудови стандарти, допринасят за устойчив икономически растеж, иновации, конкурентоспособност и качествена заетост в Съюза и са съобразени с принципите за справедлив преход;

36. настоятелно призовава съвместните предприятия да развиват структурирано сътрудничество с европейските университети, за да се достига по-лесно до младите висшисти и да се укрепи бъдещото набиране на персонал; освен това насърчава съвместните предприятия да поощряват университетската и професионалната мобилност, както и мобилността на изследователите, и да въведат мерки, които са насочени към развитието на човешкия капитал, по-специално за младите работници, инженерите и изследователите, включително интегрирането на инвестиционни проекти в рамките на образованието, обучението и ученето в процеса на работа, за да се гарантират устойчиви иновации, приемственост при работната сила и дългосрочна конкурентоспособност на европейската икономика;

Системи за управление и контрол

37. приветства работата на Палатата по проверката на оперативните разходи на съвместните предприятия в областта на научните изследвания и иновациите, която включва извадка от 33 произволно избрани операции по споразумения за предоставяне на безвъзмездни средства от 2024 г. (междинни или окончателни плащания и операции по уравняване на авансови плащания) на ниво крайни бенефициенти; изразява загриженост във връзка с резултатите от тази проверка, които показаха трайни системни грешки; отбелязва, че тези грешки касаят главно неправилното деклариране на разходите за персонал от страна на бенефициентите, включително изчисляването на почасовите или

дневните ставки, включването на непреките разходи в единичните разходи, декларирането на разходите за подизпълнители като разходи за персонал и включването на недопустими разходи за оборудване; призовава съвместните предприятия да отстранят тези недостатъци; освен това призовава Комисията и Общата служба за одит да предоставят на органа по освобождаване от отговорност консолидиран анализ на първопричините за повтарящите се грешки във връзка с разходите за персонал в съвместните предприятия и да окажат подкрепа за хармонизирани превантивни насоки, целенасочени предварителни проверки за високорисковите бенефициенти и финансови корекции при откриването на подобни грешки;

38. приветства работата на Палатата по проверката на разходите на Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия, която включваше извадка от 30 произволни операции; отбелязва, че Палатата е установила случай, при който съществена промяна в два договора за недвижими имоти не е довела до организирането на нова процедура за възлагане на обществена поръчка; призовава Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия да гарантира, че съществените промени в договорите водят неизменно до повторна оценка на обществените поръчки, включително правен преглед и публикуване на ясна обосновка, както и да докладва на органа по освобождаване от отговорност относно предприетите коригиращи мерки;

39. изразява загриженост относно констатацията на Палатата, че до декември 2024 г. само четири съвместни предприятия (съвместното предприятие „Европейски железопътен транспорт“, съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“, съвместното предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ и съвместното предприятие „Интегрални схеми“) са завършили работата по изготвяне на основана на риска рамка за контрол на плащанията на безвъзмездна финансова помощ по „Хоризонт Европа“, въпреки очакваното нарастване на тези плащания; припомня, че една стабилна, систематична и централизирана рамка за контрол, основана на риска, е много важна за гарантиране на предварителни проверки на високорисковите бенефициенти, за предприемане на ефективни последващи действия във връзка с одитните констатации и за представяне на надеждни декларации за достоверност от страна на директорите; подчертава, че одитната и контролната дейност следва да се фокусират върху области с по-висок финансов риск и риск, свързан с изпълнението, докато при нискорисковите и често повтарящи се операции следва да се прилагат опростени методи на проверка; подчертава, че подобен подход може да повиши нивото на увереност и да намали значително административната тежест за бенефициентите и участващите държави; призовава всички останали съвместни предприятия да финализират и да въведат основана на риска рамка за контрол на плащанията на безвъзмездна финансова помощ по „Хоризонт Европа“/„Цифрова Европа“, включително: i) ясна оценка на риска за бенефициентите и проектите, ii) засилен предварителен контрол при случаите на висок риск, iii) систематична обратна връзка за резултатите от последващите одити при бъдещото планиране на контрола и iv) последователно докладване в декларацията за достоверност на изпълнителния директор;

40. изразява загриженост за това, че системата за управление на риска на Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия не отразява в достатъчна степен съществените рискове, произтичащи от преразглеждането през 2024 г. на базовите стойности за ITER, включително хоризонталните последици за човешките ресурси; отбелязва, че информационният инструмент на съвместното предприятие за управление на риска не осигурява пълна и актуална информация относно основните рискове, включително честота, вероятност и финансово отражение, като по този начин се подкопава подкрепата за вземането на решения от ръководството и способността му да определя количествено експозицията и да приема ефективни мерки за смекчаване на въздействието; призовава съвместното предприятие да разгледа тези въпроси, като приложи своевременно подходящи мерки;

Измами, етика и конфликти на интереси

41. приветства факта, че нито една от констатациите на Палатата за 2024 г. не изисква уведомяване на Европейската служба за борба с измамите (OLAF) или на Европейската прокуратура за предполагаема измама;

42. отбелязва информацията, докладвана от съвместните предприятия относно техните дейности във връзка с предотвратяването, разкриването и коригирането на измами; призовава съвместните предприятия да засилят своето сътрудничество и обмена на информация с OLAF и, по целесъобразност, с Европейската прокуратура, включително да сезират систематично тези институции при съмнения за измама; да засилят предварителните и последващите проверки във връзка с управлението на безвъзмездните средства, декларациите за разходи, възлагането на обществени поръчки и проверката на резултатите; да прилагат последователно и незабавно коригиращи мерки и да възстановяват съответните средства, като извлечените поуки се включват при бъдещи процедури; и да представят ежегодно надеждни доклади за ефективността на мерките за борба с измамите, подкрепени с ясни количествени и качествени показатели;

43. отбелязва, че съвместните предприятия управляват 38,5 милиарда евро за периода 2021—2027 г., което е повече от два пъти повече от сумата, управлявана през предходния период, и подчертава, че тези значителни ресурси изискват строг мониторинг на резултатите, за да се гарантира икономическа ефективност; призовава съвместните предприятия да приемат обща рамка за измерване на изпълнението и въздействието, като гарантират докладване относно резултатите отвъд спазването на финансовите правила; подчертава, че ефективният контрол по отношение на изпълнението трябва да бъде допълнен от силна прозрачност на дейностите на съвместните предприятия и от

гаранции във връзка с конфликтите на интереси за членовете на техните управителни органи; във връзка с това настоятелно призовава за системното публикуване на декларациите за интереси на членовете на управителните органи, които включват финансови, професионални или лични връзки със субектите, ползващи финансиране от съвместните предприятия; призовава за „период на прекъсване“ за висшите служители, преди да заемат нови длъжности в получаващи подкрепа организации, и изисква научните комитети, независимите експерти и членовете на комисиите за оценка да подписват надлежно декларации за липса на конфликти на интереси;

Важни въпроси във връзка със Съвместното предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия и Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии

44. посочва, че в допълнение към горепосочените въпроси, следва да се обърне по-голямо внимание на следните специфични въпроси, свързани с Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия и Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии;

45. признава, че ITER е проект от безпрецедентен мащаб и амбиция, който включва 35 международни партньори и в който Съюзът, в качеството си на домакин и най-голям донор, играе централна роля за реализирането на дългосрочната визия на Европа в областта на енергетиката и научното лидерство; подчертава, че през юни 2024 г. организацията ITER представи на Съвета на ITER преразгледан план на проекта, като въведе нови базови стойности, които да заменят одобрените през 2016 г. стойности, отложи края на фазата на сглобяване от 2025 г. (етап „Първа плазма“) за 2035 г. (начало на научноизследователските операции) и удължи общия срок за приключване на проекта от 2042 г. на 2059 г.; отбелязва, че следователно задълженията на Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия за изпълнение на проекта ITER нарастват от 21,6 милиарда евро на 25,8 милиарда евро, по стойности от 2024 г., което води до допълнителен принос от 4,2 милиарда евро от Евратом и от Франция за оперативния бюджет на съвместното предприятие; отбелязва със загриженост, че очакваното увеличение на разходите в резултат на преразгледаните базови стойности за ITER, предложени от ITER-IO през юли 2024 г., все още не е официално прието от Съвета на ITER; подчертава във връзка с това, че за да се запази водещата роля на Съюза в научните изследвания в областта на термоядрения синтез, е необходимо своевременно и пълно формализиране и прилагане на преразгледаните базови стойности за ITER;

46. споделя изразената от Палатата загриженост, че предложените преразгледани базови стойности за ITER увеличават значително експозицията на Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия на рискове от техническо, правно и финансово естество; отбелязва, че дългосрочната устойчивост на проекта може да бъде накърнена поради увеличението на разходите, продължаващото забавяне на ключовите етапи, както и поради засилване на конкуренцията във връзка с някои инициативи на трети държави в областта на термоядрения синтез, които като цяло рискуват да подкопаят значимостта и водещата роля на ITER; подчертава, че продължава да съществува значителна правна и управленска несигурност, и по-специално възможността членовете да откажат да одобрят удължаването на срока на споразумението за ITER след 2042 г., или че срокът на действие на френския указ за приемане може да изтече, преди реакторът да може да бъде пуснат в експлоатация, което води до рискове за правната яснота и отчетността; освен това отбелязва със загриженост, че мащабът на предвидените технически промени би могъл да доведе до сериозни последици за иновационния капацитет и икономическата жизнеспособност на проекта; счита, че тези опасения се засилват поради нарастващия финансов натиск, тъй като по-високите вноски, изисквани от Съюза и от Франция, пораждат съмнения за това дали финансирането ще може да се запази при бъдещите МФР или от приемащата държава; поради това подчертава необходимостта от стабилно финансово планиране, силно и съгласувано управление, строг надзор и ясни показатели за ефективност от страна на съвместното предприятие, засилено управление на риска и непрекъснати подобрения в отчетността и прозрачността между съвместното предприятие, организацията ITER и бюджетния орган на Съюза; подчертава необходимостта от по-нататъшно засилване на контрола върху разходите, финансирането, което се основава на постигането на определени цели, и независимия контрол по отношение на изпълнението, както и от преодоляване на правната несигурност чрез обвързващи ангажименти във връзка с рамката за периода след 2042 г. и задълженията на приемащата държава; подчертава, че с оглед на мащаба, продължителността и ескалацията на разходите за проекта ITER продължаващото финансиране от Съюза трябва да се оценява не само спрямо техническите етапни цели, но също така и спрямо алтернативните разходи и допълняемостта по отношение на климата, за да се гарантират осезаема европейска добавена стойност и стратегическа автономност;

47. подчертава препоръката на Палатата, че Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия следва да подобри ефективността на своята система за управление на риска, включително като подобри своя ИТ инструмент за управление на риска, за да може да разполага с пълна информация относно всички съответни ключови рискове, произтичащи от базовите стойности за 2024 г.; подчертава цялостното значение на стратегическото управление на съвместното предприятие, за да се гарантира, че ITER запазва своята научна и икономическа значимост чрез систематично сравняване на постигнатия напредък с този на конкурентите в международен мащаб и запазване на капацитета за иновации в рамките на устойчив дългосрочен модел на финансиране; във връзка с това подчертава необходимостта от преструктуриране на съвместното предприятие и преразпределяне на човешките ресурси, намаляване на непропорционалното използване на външни доставчици на услуги и осигуряване на по-добро планиране и управление на ресурсите в съответствие с етичната рамка на съвместното предприятие;

48. подчертава специфичните чувствителни въпроси, свързани с Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия, с оглед на продължаващото участие на Русия, и отбелязва обясненията, предоставени по време на изслушването в комисията на Парламента по бюджетен контрол относно предпазните мерки, въведени с цел смекчаване на съответните правни рискове, рискове за сигурността и стратегически рискове; отново призовава да се запази най-високата степен на бдителност в сътрудничеството с международни партньори като Русия, при пълно зачитане на действащите ограничителни мерки на Съюза;

49. отново изразява своята загриженост относно продължаващото участие на Русия в проекта ITER; призовава Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия да гарантира строго и пълно прилагане на санкциите на Съюза срещу Русия, включително ограниченията за възлагането на обществени поръчки за компоненти за европейски доставки за „ITER“; призовава Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия да сведе до минимум цялата оставаща зависимост от Русия и да избягва каквито и да било двустранни контакти и ангажименти, които биха могли да компрометират стратегическите интереси и ценности на Съюза; отбелязва със задоволство факта, че Русия не е поемала председателството на Съвета на ITER през последните две години, когато то трябваше да бъде поето в съответствие с принципа на ротация на председателите; отбелязва със задоволство, че правилата за интелектуалната собственост в споразумението за ITER гарантират, че за проекта ще бъдат осигурени всички интелектуални ресурси, от които той се нуждае за успешното си развитие и функциониране, като се гарантира пълна независимост от руските права на интелектуална собственост; отбелязва, че Русия е предоставила всички свои непарични вноски по споразумението за ITER; подчертава, че дейностите на съвместните предприятия на Съюза следва да допринасят за диверсификацията на веригите за доставки, за да се постигне пълен технологичен суверенитет;

50. подчертава препоръката на Палатата, че Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия следва да укрепи своята система за управление на риска, като вземе предвид всички хоризонтални рискове, произтичащи от базовите стойности за 2024 г.;

51. отново изразява дълбоката си загриженост във връзка със следните проблеми при управлението на човешките ресурси, установени в рамките на Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия:

   а) неотдавнашното проучване „Пулс“ сред служителите разкри усещането за наличието на широко разпространени междуличностни конфликти (77 % от респондентите), психологическо насилие (9,9 % от респондентите), сексуален тормоз (7,3 % от респондентите) и физическо насилие (4,7 % от респондентите); призовава съвместното предприятие да вземе сериозно под внимание резултатите от проучването и да предприеме своевременно конкретни действия за справяне със ситуацията; подчертава значението на благосъстоянието на служителите;

   б) през 2024 г. съвместното предприятие е продължавало да разчита на външни доставчици на услуги, с 313 външни доставчици на услуги и 438 щатни служители; приветства мерките, предприети от съвместното предприятие, включително приемането през 2024 г. на политика, уреждаща определянето, планирането и използването на външни доставчици на услуги, както и решението от 2025 г. за централизиране на тяхната координация и управление, като понастоящем тези мерки са в процес на изпълнение; призовава съвместното предприятие да продължи да докладва за постигнатия напредък в своите годишни отчети за дейността;

52. отново изразява своята загриженост относно настоящото положение във връзка с наемането на служители в Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии, което получи 39 допълнителни длъжности за запълване до края на финансовата 2023 година с цел усвояване на значителните средства, получени по настоящата МФР, но реално в края на 2024 г. 14 от 39-те длъжности все още не бяха заети; призовава Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии да предприеме мерки, за да постигне възможно най-бързо своята цел за набиране на персонал, тъй като продължителното функциониране с недостатъчен брой служители може да му попречи да изпълнява дейностите си и да постига целите си;

53. подчертава, че е важно да се гарантира цифров суверенитет за финансираните от Съюза научни изследвания; във връзка с това подчертава ключовата роля на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии, на Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността, на съвместното предприятие „Интегрални схеми“ и на съвместното предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“, които следва да дават приоритет на проекти за укрепване на автономността на Съюза в сферата на полупроводниците, изкуствения интелект и киберсигурността; призовава Комисията да гарантира, че при подкрепяните от съвместните предприятия проекти: i) се избягва прекомерна зависимост от доставчици от трети държави за осигуряването на технологии от критично значение; ii) се укрепва ефективно промишлената устойчивост и стратегическата автономност на Съюза; и iii) се подкрепя активно развитието на местния капацитет за научни изследвания и иновации в стратегически цифрови сектори;

54. отново изразява загриженост за това, че през 2024 г. степента на изпълнение на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии във връзка с бюджета за плащанията на безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт 2020“ е намаляла допълнително до 27 %, спрямо 36 % през 2023 г.; отбелязва, че през 2024 г. степента на изпълнение за бюджетните кредити за поети задължения, както и за бюджетните кредити за плащания за инвестиционни дейности по програма „Цифрова Европа“ е останала много ниска – съответно 22 % и 19 %, спрямо 89 % и 18 % през 2023 г.; отбелязва обяснението, предоставено от Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчисления, но все пак го призовава да осигури правилно изпълнение за всички части от неговия оперативен бюджет;

55. отбелязва, че според доклада на Палатата вноските на членовете от частния сектор на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии по програма „Хоризонт 2020“ продължават да бъдат малки; техните непарични вноски за оперативни дейности са достигнали едва 20 милиона евро, което е далеч под минимума от 420 милиона евро, определен в учредителния регламент на съвместното предприятие; припомня необходимостта от промяна на механизмите за финансиране на съвместното предприятие, които ограничават неговата способност да осигурява ефективно сътрудничество с частния сектор и не му позволяват да определя правилно размера на вноските от частния сектор за целите на съвместното предприятие;

Забележки относно последващите действия на съвместните предприятия във връзка с предходната процедура по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета

56. приветства факта, че съвместните предприятия са изготвили доклад относно последващите действия във връзка с резолюциите на Парламента, съдържащи забележките, които са неразделна част от решенията за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместните предприятия за финансовата 2023 година; отбелязва, че тези доклади предоставят в задоволителна степен становищата на съвместните предприятия по въпросите, подчертани от Парламента;

57. приветства факта, че докладът на Палатата включва и анализ на последващите действия на съвместните предприятия във връзка с предишни констатации и препоръки за действия, публикувани от Палатата; отбелязва във връзка с това, че до края на 2024 г. бяха разгледани по-малко от половината от всички забележки, отправени през предходни години: 18 от общо 44 забележки бяха приключени, а 26 забележки останаха неприключени; що се отнася до препоръките на Палатата за периода 2021—2023 г., повечето от тях бяха изпълнени поне частично; освен това, от четирите препоръки с целева дата 2024 г. две са изцяло изпълнени от всички съвместни предприятия, една е изцяло изпълнена от някои предприятия и частично изпълнена от други предприятия, а една препоръка е частично изпълнена; от останалите осем препоръки с по-късни целеви дати една е изцяло изпълнена, шест са частично изпълнени, а една препоръка все още не е изпълнена, тъй като това зависи от Комисията; призовава всички съвместни предприятия да продължат да изпълняват препоръките на Палатата и да докладват за постигнатия напредък на Палатата и на Парламента;

Призив за последващи действия

58. призовава всяко съвместно предприятие, разглеждано във връзка с освобождаването от отговорност за изпълнението на бюджета за финансовата 2024 година, да изготви индивидуален доклад относно всички последващи действия, предприети за справяне с конкретните въпроси, посочени в настоящата резолюция, и да представи на Парламента този доклад относно последващите действия, подписан от изпълнителния директор/директора на съвместното предприятие, не по-късно от 30 септември 2026 г.;

59. подчертава, че докладите относно последващите действия могат да отразяват общите становища на съвместните предприятия по настоящата резолюция и по други въпроси от значение за органа по освобождаване от отговорност; призовава съвместните предприятия да изготвят тези доклади задълбочено, като включат всички въпроси, повдигнати от Парламента във връзка с техните дейности, и да извършат това в дух на сътрудничество и доверие.